

4.11.2022

Europa – og ikke mindst Tyskland - skal lære af sine fejl

Kansler Scholz' lynvisit til Kina har udløst frustration hos europæiske partnere. Men alle EU-lande står over for samme udfordring i deres Kina-politik: find balancegangen mellem real- og værdipolitik.

Skrevet af

Lykke Friis

✉ lykke@thinkeuropa.dk

Vanen tro har Folketingsvalget, trods krigen i Ukraine, været næsten kemisk rensset for udenrigspolitik. Det ændrer imidlertid ikke på, at udenrigspolitik hurtigt vil komme til at fylde meget for den kommende danske regering. Et dagsaktuelt eksempel er Europas forhold til Kina, symboliseret ved, at Tysklands kansler Olaf Scholz fredag tager på en tolv timers tur til Beijing.

Scholz' lynvisit få dage efter, at Præsident Xi nærmest kronede sig selv på partikongressen, har udløst stor forbløffelse uden for Tyskland. For har Tyskland da intet lært af miseren med at gøre sig afhængig af russisk energi? Og hvor klogt er det, at kansleren medbringer en slags værtsgave i form af salget af dele af en havneterminal fra hjembyen Hamborg til Kina?

Alt er imidlertid ikke ved det gamle i vores naboland, hvor debatten om Kina-besøget også raser. Alle tyske aktører, inklusive Scholz, er faktisk enige om, at læren af Putins invasion den 24. februar, er, at Tyskland fremadrettet ikke må lægge alle sine æg i en kurv. Tyskland og Europa skal arbejde benhårdt for at reducere lignende afhængigheder. Eller som Tysklands udenrigsminister Annalena Baerbock udtrykte det for nyligt: "Accepterer vi en total økonomisk afhængighed baseret på princippet om håb, åbner vi døren for politisk afpresning". Synspunktet blev fulgt op af den tyske chef for efterretningstjenesten, Thomas Haldenwang, der slog fast, at Kina faktisk er et større problem end Rusland: "Rusland er stormen, mens Kina er klimaforandringen".

Lige så klart er det imidlertid, at Kina-rejsen også illustrerer en vanskelig balancegang. Tiden efter 24. februar har nemlig på én og samme tid givet værdi- og realpolitikken en renæssance. På den ene side er Europa i den grad blevet bevidst om, at Ukraine-krigen har udløst en værdikamp, hvor det netop gælder om at gøre sig uafhængig af lande, som vi ikke deler værdier med. På den anden side har krigen også givet realpolitikken en renæssance, hvor europæiske politikere (og faktisk også præsident Biden) har åbnet døren til lande som Qatar, Saudi Arabien osv. for at erstatte tidligere tiders russisk energi. Tilsvarende har Scholz i planlægningen af sit Kina-besøg haft sit realpolitiske blik rettet stift mod den skrantende tyske handelsbalance og de stigende energipriser. Eller for at formulere det mere skarpt: I Scholz' optik har han her og nu simpelthen ikke råd til at vinke farvel til Tysklands største samhandelspartner. I kanslerflyet til Kina sidder da også tyske giganter som Siemens, BASF og Volkswagen.

Balancen mellem værdi- og realpolitikken for Scholz består så i, at han i den kommende tid ikke blot rejser til Kina. Han har allerede været i Japan og vil i de kommende uger også tage til Vietnam, Singapore og Bali. I realiteten har Scholz dermed kastet sig ud i en diversificeringsstrategi, hvor han netop ikke lægger alle æg i en kurv.

Problemet med den strategi er imidlertid, at den ikke alene får USA op i det røde felt, der i den grad satser på en egentlig afkobling af den amerikanske økonomi fra det kinesiske marked. Den har også, som antydnet, udløst voldsom frustration fra europæiske lande, der ikke handler så meget med Kina og som ser Scholz' rejse som endnu et tysk solorit. Først redder Tyskland sin egen økonomi med en gigantisk energi-hjælpepakke. Derefter takker Scholz nej til Frankrigs præsident Macrons tilbud om at rejse sammen til Kina.

Netop Scholz' afvisning af Macron og manglende vilje til at koordinere vigtige politiktiltag med nabolandene bør imidlertid ikke skygge for, at hele Europa står over for den samme Kina-udfordring: hvor meget kinesisk afhængighed er vi villig til at tåle – og hvilken pris er vi klar til at betale for at svække vores afhængighed? Det gælder i høj grad også en ny dansk regering, der passende kunne diskutere spørgsmålet som en del af en ny europapolitisk aftale: hvilken politik skal Europa og dermed Danmark egentlig føre over for Kina.